

บทความวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

จิตกร ว่องประเสริฐ *

คณิต เขียววิชัย †

วรรณวีร์ บุญคุ้ม ‡

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์และศักยภาพในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และ 3) เพื่อทดลองใช้และประเมินปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้มีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์ การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชน และตัวแทนประชาชนในพื้นที่ 2) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม และ 3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักในพื้นที่ ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า (ก) ตำบลท่าขนุน เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพ และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว และจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬาที่หลากหลายได้ (ข) รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พัฒนาออกมาได้เป็นต้นแบบ *ท่าขนุนโมเดล (Tha Kanun Model)* โดยมีองค์ประกอบย่อย 6 ด้าน คือ ภูมิ (P-H-U-M-E-E) ได้แก่ P: การมีส่วนร่วม, H: ประวัติศาสตร์, U: ทรัพยากรประโยชน์, M: การจัดการ, E: ความสนุกสนาน และ E: ประสบการณ์ (ค) ผลการทดลองใช้ต้นแบบ *Tha Kanun Model* พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรมต้นแบบ *ท่าขนุนโมเดล (Tha Kanun Model)* ในระดับมาก และในทุกมิติ และ (ง) ผลการปรับปรุงต้นแบบ *ท่าขนุนโมเดล (Tha Kanun Model)* ในขั้นตอนสุดท้าย พบว่า ควรมีการขยายผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ไปใช้กับพื้นที่อื่น และให้ความสำคัญกับการดูแลสุขอนามัย และความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่ด้วย

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ, การท่องเที่ยวเชิงกีฬา, การมีส่วนร่วมของชุมชน, ตำบลท่าขนุน, อำเภอทองผาภูมิ, จังหวัดกาญจนบุรี

* นักศึกษาปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, Email: jittakorn.7180@gmail.com (Corresponding author)

† ศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, Email: kheovichai_k@su.ac.th

‡ รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, Email: bwannawee@gmail.com

(Received: 02/09/23, Revised: 22/09/23, Accepted: 25/09/23)

Research Article

Developing a Community Participation Model of Recreation, Tourism, and Sport Activities for Tha Kanun Subdistrict, Thong Pha Phum District, Kanchanaburi Province

Jittakorn Wongprasert [§]Kanit Kheovichai ^{**}Wannawee Boonkoun ^{††}

Abstract

The research aimed to 1) study the situation and potential of organizing recreation, tourism, and sport activities in Tha Kanun subdistrict, Thong Pha Phum District, Kanchanaburi Province, 2) develop a community participation model of recreation, sport, and tourism activities for Tha Kanun subdistrict, and 3) try the developed model out and evaluate its appropriateness and usefulness. This research employed a research and development method and the key informants included 1) community leaders and community member representatives, 2) experimental participants of the developed model, and 3) key local stakeholders including representatives of public and private sector organizations and academics. All in all, this research found that (a) Tha Kanun subdistrict had several tourist attractions and readiness and had high potential to be developed as recreation, tourism, and sport destinations in Kanchanaburi Province, (b) a community participation model of recreation, sport, and tourism activities for Tha Kanun subdistrict was developed and called *Tha Kanun Model*, which consisted of 6 elements, namely **P-H-U-M-E-E** (P: participation, H: history, U: utility, M: management, E: enjoyment, and E: experience), (c) the experimental participants had a high level of satisfaction on *Tha Kanun Model in all aspects*, and (d) the results of the final review and evaluation of *Tha Kanun Model* revealed that this model should be further applied in other areas, as well as take tourist health, safety, and well-being into account.

Keywords: tourism, recreation tourism, sport tourism, community participation, Tha Kanun subdistrict, Thong Pha Phum district, Kanchanaburi province

[§] Ph.D. student in Recreation, Tourism, and Sport Management, Faculty of Education, Silpakorn University, Email: jittakorn.7180@gmail.com (Corresponding author)

^{**} Professor, Dr., Faculty of Education, Silpakorn University, Email: kheovichai_k@su.ac.th

^{††} Associate Professor, Dr., Faculty of Education, Silpakorn University, Email: bwannawee@gmail.com

(Received: 10/11/23, Revised: 22/11/23, Accepted: 23/11/23)

1. บทนำ

การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อม เพื่อรับมือต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว วางแผนการพัฒนาที่คำนึงถึงการวางรากฐานของประเทศในระยะยาว ทั้งในด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554; 2565)

ในมิติด้านการท่องเที่ยว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) มีหลักการสำคัญคือ ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน จากการพัฒนาที่ผ่านมาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจไทย และยังเป็นแหล่งสร้างรายได้สำคัญของประเทศไทยจึงมุ่งเน้นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันที่ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว รักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวในระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและจากทุกภูมิภาค (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

อำเภอทองผาภูมิ ซึ่งเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดกาญจนบุรี ที่มีพื้นที่มากที่สุด อำเภอทองผาภูมิ แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 7 ตำบล 45 หมู่บ้าน การท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอทองผาภูมิ มีความผสมผสานหลากหลายรูปแบบ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณีหรือกลุ่มชาติพันธุ์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นต้น โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและมีชื่อเสียงประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ เขื่อนวชิราลงกรณ์ รอยพระพุทธรูปวัดท่าขนุน พระ ภาปร. ทองผาภูมิกาญจนธรรมพิทักษ์ (วัดทองผาภูมิ) สะพานแขวนหลวงปู่สาย บ้านหลบภัยเขลยศึก น้ำพุร้อนหินดาด น้ำตกผาสวรรค์ น้ำตกผาดาด เหมืองปิ๊ลอก มีกิจกรรมการแข่งขันกีฬาที่เป็นที่รู้จัก เช่น การแข่งขันฟุตบอลในพื้นที่ตำบลท่าขนุน เป็นต้น อำเภอทองผาภูมิ จึงนับได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ สามารถนำกิจกรรมด้านกีฬา และนันทนาการมาพัฒนาให้เป็นที่ยู่งักและดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือน ซึ่งจะช่วยให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น เศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น (สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี, 2565ข)

อย่างไรก็ตาม ในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยว หรือการแข่งขันกีฬา ในพื้นที่อำเภอทองผาภูมิที่ผ่านมา พบว่า มักถูกริเริ่มโดยภาครัฐ และยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ในอำเภอทองผาภูมิ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการศึกษาใช้พื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้นแบบ ซึ่งตำบลท่าขนุนนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและเป็นที่ยู่งักในระดับประเทศ ผู้วิจัยคาดหวังว่า การจัดกิจกรรมนันทนาการ

การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชน และทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ ซึ่งจะช่วยสร้างสิ่งดึงดูดใจในพื้นที่ ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น และจะเป็นการส่งเสริมการสร้างงาน สร้างรายได้ และกระตุ้นเศรษฐกิจของพื้นที่ให้เกิดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ส่งเสริมทุนทางสังคมของชุมชน และทำให้ชุมชนเข้มแข็งและเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์และศักยภาพในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และ
- 3) เพื่อทดลองใช้ และประเมินปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

3. การทบทวนวรรณกรรม

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว (Tourism)

การท่องเที่ยว นับว่ามีความสำคัญ ที่จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนทุกเพศวัย ได้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ทั้งในแง่ของการพักผ่อน การผ่อนคลายความเครียด การสร้างเสริมสุขภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยว สามารถใช้ประโยชน์จากการนำกิจกรรมทางด้านกีฬาและนันทนาการ มาสร้างจุดสนใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ของชุมชนได้ ประกอบกับในปัจจุบันนักท่องเที่ยวปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการท่องเที่ยว จากการเดินทางเป็นหมู่คณะ มาเป็นการเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อนมากขึ้น เช่น เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เดินทางไปยังชุมชนเพื่อหาประสบการณ์แปลกใหม่ หรือร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เช่น กิจกรรมนันทนาการ การแสดงที่เกี่ยวข้องกับประเพณี วัฒนธรรม การทำบุญไหว้พระ รวมถึงการแข่งขันกีฬา เป็นต้น (Higham & Hinch, 2002; Leiper, 1979)

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีหลากหลายรูปแบบ ทั้งกิจกรรมกลางแจ้งและในร่ม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเลือกได้ตามความพึงพอใจ และตามความเหมาะสมกับพื้นที่สภาพแวดล้อม เป็นกิจกรรมที่ทำในเวลาว่าง

และเป็นกิจกรรมที่ทำด้วยความสมัครใจ เพื่อส่งเสริมให้บุคคลเกิดการพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถสร้างความสุข สนุกสนานให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม (คณิต เขียววิชัย, 2546; Hamilton-Smith, 1987)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว เกี่ยวข้องกับการจัดการในเรื่องการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การอำนวยการ (Directing) และการควบคุม (Controlling) ตลอดจนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงกลยุทธ์ (Chon & Olsen, 1990; Kajanus et al., 2004; Koontz, 1980) หรือหมายถึง การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว การบริหารประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยว และการเข้าถึง ตลอดจน การจัดการเรื่องเวลา ผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาความรู้ความเข้าใจกับชุมชน การบริหารความยั่งยืน ตลอดจนการบริหารความเสี่ยงและภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น (Buonincontri et al., 2017; Hawkins, 1998; Pongponrat, 2011; Ritchie, 2008; Tosun, 2000; Waligo et al., 2013)

3.2) การจัดกิจกรรมนันทนาการและกีฬา เพื่อการท่องเที่ยว (Recreation and Sport Tourism)

ปัจจุบันสามารถแบ่งรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ ที่ผสมผสานกิจกรรมทางด้านกีฬาและนันทนาการเข้าด้วยกัน ดังตัวอย่างดังนี้

1) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2565) ให้ความหมายของ กีฬา ว่าหมายถึง กิจกรรมหรือการเล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อความแข็งแรงของร่างกาย หรือผ่อนคลายความเคร่งเครียดทางจิต โดย Hinch and Higham (2001) แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาไว้ 2 ประเภท คือการท่องเที่ยวเพื่อไปชมกีฬา และการท่องเที่ยวเพื่อไปร่วมเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย

2. การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism)

แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่วางอยู่บนฐานคิดที่ว่าคนในชุมชนทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากร และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว ผลจากการดำเนินการท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม (Okazaki, 2008) การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวขนาดเล็กที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้คนในท้องถิ่นในฐานะเจ้าของชุมชน มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและสถานที่ในพื้นที่ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงคุณสมบัติที่สำคัญของการท่องเที่ยวชุมชนไว้คือ 1) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีผลกำไรตอบแทนมายังสมาชิกของชุมชน 2) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้รับประโยชน์โดยรวมอย่างแท้จริง 3) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในชุมชน 4) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างจิตสำนึก

ในการเคารพและช่วยรักษาสีงแวดล้อม และ 5) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวมีความเคารพในวัฒนธรรมท้องถิ่น และก่อให้เกิดการเรียนรู้ (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2550; Blackstock, 2005)

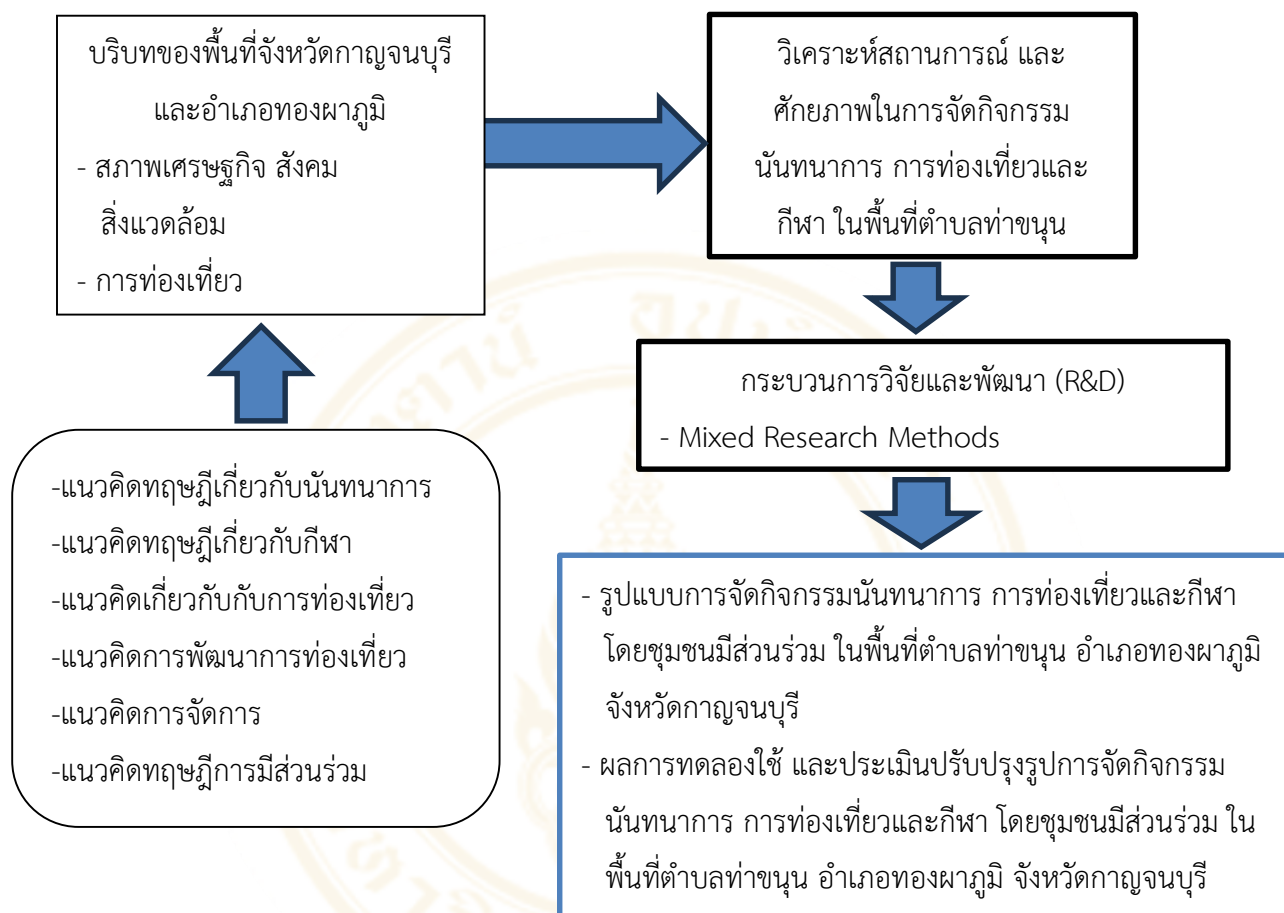
3.3 บทบาทของการท่องเที่ยว นันทนาการและกีฬา ที่มีต่อการพัฒนาของประเทศ

นอกจากความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจของประเทศแล้ว ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับบทบาทของนันทนาการและกีฬาที่มีต่อการพัฒนาของประเทศ ดังจะเห็นได้จาก วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560–2564) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “การกีฬาเป็นส่วนสำคัญของวิถีชีวิตประชาชนทุกภาคส่วน และเป็นกลไกสำคัญในการสร้างคุณค่าทางสังคมและส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศไทย” อุตสาหกรรมกีฬาของประเทศไทยสามารถช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของประเทศ และมีการเติบโตต่อเนื่องอย่างยั่งยืน มียุทธศาสตร์การพัฒนา คือ การพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาเพื่อเป็นส่วนสำคัญในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยมีแนวทางสำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมกีฬา (Sport Industry) การพัฒนาการกีฬาเพื่อการท่องเที่ยวและนันทนาการ (Sport Tourism) ร่วมขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติ ดังนั้นหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ควรจะนำนโยบายหรือแนวทางการดำเนินงานไปสู่การปฏิบัติ และมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างกีฬา นันทนาการและการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559)

3.4 การท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี

จังหวัดกาญจนบุรี มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และหนึ่งในกลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวคือการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การสร้างความเชื่อมโยงและอำนวยความสะดวกในการเดินทางข้ามแดนผ่านเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างกาญจนบุรีและทวาย ส่งเสริมการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี และพื้นที่ใกล้เคียงรวมถึงการส่งเสริมการตลาด ในปัจจุบันมีการท่องเที่ยวตามแนวชายแดนคือ กาญจนบุรี–พะเยาตองซู อำเภอสังขละบุรี ด้านเจดีย์สามองค์ ส่วนเส้นทางเชื่อมโยงในอนาคตจะเป็นการเชื่อมโยงกับโครงการทำเรื่อน้ำลิกทวายในเส้นทางกรุงเทพฯ – กาญจนบุรี (ด่านน้ำพุร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง)–ทวาย สำหรับสินค้าท่องเที่ยวในกาญจนบุรีมีจุดขายคือ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมถึงศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน โดยมีเป้าหมายกลุ่มนักท่องเที่ยวคือ นักท่องเที่ยวพม่าและนักท่องเที่ยวต่างชาติ (สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี, 2565ก)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและบูรณาการแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ระเบียบวิธีวิจัย

4.1 ขอบเขตการวิจัย

4.1.1 พื้นที่ในการวิจัย

พื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบไปด้วย 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านท่าขนุน หมู่ 2 บ้านเสาหงษ์ หมู่ 3 บ้านปรังกาสี หมู่ 4 บ้านอู่ล่อง และ หมู่ 5 บ้านหิน จำนวนประชากร 6,348 คน (เทศบาลตำบลท่าขนุน, 2565; สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี, 2564)

4.1.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยนี้ ได้แก่

1) ผู้นำชุมชน และตัวแทนประชาชนที่เป็นผู้แทนจาก 5 หมู่บ้าน ที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย ตำบลท่าขนุน จำนวนประมาณ 30 คน เลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทดลองใช้รูปแบบการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย จำนวน 30 คน เลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบอาศัยความน่าจะเป็นอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และ

3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ตัวแทนประชาชน ตัวแทนภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการในพื้นที่ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 12 คน เลือกตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

4.2 ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการดำเนินการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีการศึกษาหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมวิธี (Mixed Methods) เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาและความต้องการของคนในชุมชน ศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ตลอดจน ศึกษาศักยภาพในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย สำหรับเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอดงพิกุล จังหวัดกาญจนบุรี โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) และ 2) เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับคนในชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำชุมชน พระภิกษุชาวบ้าน ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว และนักวิชาการในพื้นที่ จำนวน 30 คน โดยใช้ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 7 ข้อ ที่ผ่านความเห็นชอบของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยจำนวน 5 ท่านแล้ว

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬาระหว่างวัย โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอดงพิกุล จังหวัดกาญจนบุรี-ผู้วิจัยมีการดำเนินงานดังนี้

1) พัฒนารูปแบบกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยนำผลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนาโดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทั้งนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา มา

บูรณาการเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน

2) นำรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบและรับรองว่ามีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในพื้นที่ โดยใช้แบบประเมินแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ ที่มีค่าความตรง (Validity) จากการหาค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ (Turner & Carlson, 2003) และมีค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ .782 (Nunnally & Bernstein, 2012) และแปลผลโดยใช้เกณฑ์การแปลผลคะแนนของ Best (1981) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 จัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการโดย

1) จัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน

2) สอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน โดยใช้แบบสอบถามกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่าความตรง (Validity) จากการหาค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ (Turner & Carlson, 2003) และมีค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ .755 (Nunnally & Bernstein, 2012) และแปลผลโดยใช้เกณฑ์การแปลผลคะแนนของ Best (1981) ดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรม นันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชน มีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ จำนวน 12 คน เพื่อประเมิน ปรับปรุง และพัฒนากิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เครื่องมือที่ใช้ คือ ประเด็นสนทนากลุ่มจำนวน จำนวน 7 ข้อ ที่ผ่านความเห็นชอบของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัยจำนวน 5 ท่านแล้ว

5. ผลการศึกษา

ผลที่ได้จากการศึกษา สรุปได้ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาสถานการณ์ และศักยภาพในจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย ในพื้นที่ตำบล ท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

จากการศึกษาเอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้อง และ การสัมภาษณ์เชิงลึกกับคนในชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำชุมชน พระภิกษุ ชาวบ้าน ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว และนักวิชาการในพื้นที่จำนวน 30 คน โดยใช้ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 7 ข้อ ผู้วิจัยพบว่า ตำบลท่าขนุน มีศักยภาพในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา ที่หลากหลาย และเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ทั้งการแข่งขันกีฬา เช่น การแข่งขันวิ่งเพื่อสุขภาพ การแข่งขันฟุตบอล กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตของผู้คน รวมถึงกิจกรรมนันทนาการ การละเล่น เช่น การรำ การแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ นำอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของพื้นที่มาเป็นสิ่งดึงดูดใจ อาทิ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สำคัญที่ประกอบไปด้วย ภูเขา แม่น้ำ ลำคลอง น้ำตก วิถีทัศน์ที่สวยงาม ซึ่งนักท่องเที่ยวเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับสภาพธรรมชาติ อันเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ หรือคลายความเครียดจากการดำรงชีวิตประจำวันหรือจากการทำงานได้เป็นอย่างดี การแสดงศิลปวัฒนธรรมของชนกลุ่มชนเผ่าที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมไว้ได้เป็นอย่างดี ในตำบลท่าขนุนยังมีสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญคือ พระ ภปร. ที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาทำบุญ หรือสักการะเพื่อขอพร

ในการจัดกิจกรรมมีผู้นำในพื้นที่คือ นายกเทศมนตรีตำบลท่าขนุน และผู้นำในชุมชนคือผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ประชาชน ผู้ประกอบการในพื้นที่ นักวิชาการ รวมถึงผู้นำในระดับอำเภอและจังหวัด ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัดมาเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีผู้ร่วมกิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมนันทนาการ และการท่องเที่ยวทั้งเด็กเยาวชน คนในวันทำงาน รวมถึงผู้สูงอายุ

5.2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีที่

ภายหลังจากการศึกษาการศึกษาเอกสาร การศึกษาสถานการณ์ในพื้นที่ และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ผู้วิจัยได้พัฒนาตัวแบบ ชื่อ *Tha Kanun Model (ท่าขนุนโมเดล)* เพื่ออธิบายรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยตัวแบบ *Tha Kanun Model* นั้น ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย คือ P-H-U-M-E-E (ภูมิ) และ แต่ละองค์ประกอบย่อยมีความหมายที่อธิบายรูปแบบการจัดกิจกรรมฯ ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน ดังนี้

P: Participation การมีส่วนร่วม หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติกิจกรรมทั้งในฐานะผู้จัดผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้ที่ได้รับประโยชน์ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรม

H: History ประวัติศาสตร์ หมายถึง มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ หรือบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ของแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจสำคัญในพื้นที่ เช่น พระพุทธรูปสำคัญ วัดสำคัญ

U: Utility อรรถประโยชน์ หมายถึง ประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่เป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นในชุมชน จากการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา อาทิ การจ้างงาน การสร้างรายได้ ความร่วมมือของคนในชุมชน รวมถึงประโยชน์ที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการเดินทางมาท่องเที่ยว ร่วมกิจกรรมนันทนาการ หรือการแข่งขันกีฬา

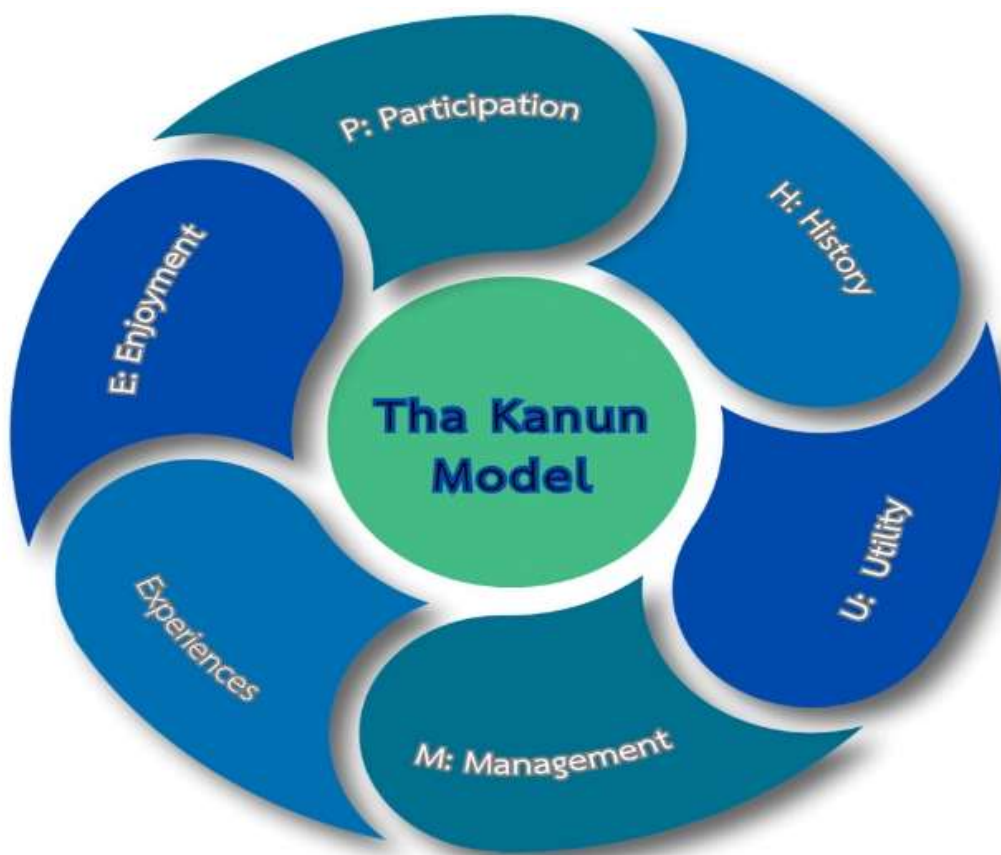
M: Management การจัดการ หมายถึง มีการจัดการที่ดี ทั้งในเรื่องการมีผู้รับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ การบริหารจัดการ การดูแลสิ่งอำนวยความสะดวก และมีงบประมาณสนับสนุนเพียงพอ

E: Experiences ประสบการณ์ หมายถึง ประสบการณ์ที่แปลกใหม่จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา

E: Enjoyment ความสนุกสนาน หมายถึง นักท่องเที่ยว นักกีฬา และผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนุกสนาน รื่นเริง มีความสุข จากการเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา

โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในตำบลท่าขนุน หรือ *Tha Kanun Model* และองค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบ คือ P-H-U-M-E -E สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 2

Tha Kanun Model : P-H-U-M-E-E

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน ตามตัวแบบ *Tha Kanun Model (ท่าขนุนโมเดล)* และองค์ประกอบย่อย P-H-U-M-E -E (ภูมิ)

5.3 ผลการประเมินความเหมาะสมของตัวแบบ *Tha Kanun Model* ที่ใช้เป็นกรอบในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน

ผู้วิจัยนำตัวแบบ *Tha Kanun Model* ซึ่งอธิบายรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วมใน ตำบลท่าขนุน ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบและรับรองว่ามีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในพื้นที่ โดยใช้แบบประเมินแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ และพบว่า ตัวแบบ *Tha Kanun Model* มีความเหมาะสม โดยค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.50$, $SD = 0.35$)

5.4 ผลการทดลองใช้ตัวแบบ *Tha Kanun Model* ในจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ผู้วิจัยได้ทดลองจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ตามตัวแบบ *Tha Kanun Model* และสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน โดยใช้แบบสอบถามกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

ตารางที่ 1 รายงานผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 30 คน โดยพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจในภาพรวม ต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ตามตัวแบบ *Tha Kanun Model* ในระดับมาก ($M = 4.44$, $SD = .24$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ประโยชน์ของการจัดกิจกรรม ($M = 4.49$, $SD = .39$) รองลงมาคือ การเตรียมการและการจัดกิจกรรม ($M = 4.45$, $SD = .28$) และด้านรูปแบบการจัดการ ($M = 4.35$, $SD = .50$) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ตามตัวแบบ *Tha Kanun Model* ($n = 30$)

รายการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ
ด้านรูปแบบการจัดการ	4.35	.50	มาก
ด้านประโยชน์ของการจัดกิจกรรม	4.49	.39	มาก
การเตรียมการและการจัดกิจกรรม	4.45	.28	มาก
ภาพรวม	4.44	.24	มาก

5.5 ผลการประเมินปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ตามตัวแบบ *Tha Kanun Model*

หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองจัดกิจกรรมฯ ผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ จำนวน 12 คน เพื่อประเมิน ปรับปรุง และพัฒนากิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ตามตัวแบบ *Tha Kanun Model* โดยเครื่องมือที่ใช้ คือ ประเด็นสนทนากลุ่มจำนวน จำนวน 7 ข้อ

ผลจากการจัดสนทนากลุ่มพบว่า การจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวและกีฬาในพื้นที่ตำบลท่าขนุน โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในปัจจุบันเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและผู้สนใจอย่างกว้างขวาง ในพื้นที่มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยรูปแบบการกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ตามตัวแบบ *Tha Kanun Model* มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีบริบทใกล้เคียงกับตำบลท่าขนุน สามารถที่จะจัดกิจกรรมที่เกิดจากการบูรณาการเรื่องการท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเสนอความเห็นเพิ่มเติมว่า ควรจัดกิจกรรมในลักษณะนี้อย่างต่อเนื่องต่อไปในพื้นที่ ควรเพิ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การวิ่ง กิจกรรมปั่นจักรยาน และควรมีการดูแลเรื่องมาตรฐาน สุขอนามัย และมาตรฐานด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

6. อภิปรายผล

6.1 ผลการศึกษาสถานการณ์และสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ที่พบว่า ตำบลท่าขนุน มีศักยภาพและสามารถจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ การท่องเที่ยว และกีฬา เช่น การแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ การละเล่นต่าง ๆ ทั้งยังมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่โดดเด่น เหมาะสำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ตลอดจนมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์จำนวนมากในพื้นที่ ผลการศึกษาที่ได้นี้ แสดงถึงความพร้อมและศักยภาพของพื้นที่ในการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา ของพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประภัสสร มิน้อย (2560) ที่ศึกษารูปแบบและกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของภูมิภาคตะวันตก เพื่อรองรับการเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 และพบว่า การท่องเที่ยวเชิงกีฬาของภูมิภาคตะวันตกยังมีศักยภาพ และมีความต้องการจากประชาชน และทรัพยากรการท่องเที่ยวในภูมิภาคตะวันตกยังมีความพร้อมในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา

6.2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ด้วยตัวแบบ *Tha Kanun Model* ที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยตัวแบบที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบย่อย 6 ด้านคือ P-H-U-M-E-E ได้แก่ 1) P: Participation (การมีส่วนร่วม) 2) H: History (ประวัติศาสตร์) 3) U: Unity (อรรถประโยชน์) 4) M: Management (การจัดการ) 5) E: Experience (ประสบการณ์) และ 6) E: Enjoyment (ความสนุกสนาน)

ทั้งนี้ รูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุนที่ ตามตัวแบบ *Tha Kanun Model* นี้ สะท้อนให้เห็นถึงองค์ประกอบการจัดการกิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีความโดดเด่นในเรื่องสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยเฉพาะใน

เรื่องแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์สำคัญ ที่ยังคงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ (History) ไว้อย่างโดดเด่น มีการจัดการที่คำนึงถึงองค์ประกอบในเรื่องคน สิ่งอำนวยความสะดวก งบประมาณ และการจัดการที่ดี เนื่องจากสมาชิกของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการประสานงาน และร่วมดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรม ทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ประชาชนทุกและนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปฐมพร บำเรอ และคณะ (2565) ที่พบว่า รูปแบบกิจกรรมนันทนาการมีส่วนส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ตลอดจนความสนุกสนาน เพลิดเพลินให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

อนึ่ง รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุนที่ ตามตัวแบบ *Tha Kanun Model* มีองค์ประกอบย่อย คือ P-H-U-M-AA-E โดย P หมายถึง การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (Participation) ดังนั้น รูปแบบการจัดกิจกรรมฯ ตามตัวแบบ *Tha Kanun Model* ในการศึกษาครั้งนี้ จึงสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วีระศักดิ์ แก้วทรัพย์ และคณะ (2564) ที่ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมเรือพายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและความเข้มแข็งของชุมชน และพบว่า กิจกรรมฯ ประสบผลสำเร็จได้ เกิดจากการที่สมาชิกในชุมชนทุกคน เข้ามามีส่วนร่วมกันในทุกขั้นตอนของการจัดทำรูปแบบกิจกรรม ตั้งแต่ 1) การร่วมกันวางแผน 2) การร่วมกันจัดองค์การ 3) การร่วมกันนำไปปฏิบัติ และ 4) การร่วมกันควบคุมการดำเนินกิจกรรม

6.3 ผลการทดลองใช้ และประเมิน ปรับปรุงการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ตามตัวแบบ *Tha Kanun Model* พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมตามตัวแบบ *Tha Kanun Model* ในระดับมาก ในทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรม และผลจากการจัดสนทนากลุ่มเพื่อปรับปรุงตัวแบบ *Tha Kanun Model* ในขั้นสุดท้าย ยังพบว่า การจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ตามตัวแบบ *Tha Kanun Model* มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีบริบทใกล้เคียงกับตำบลท่าขนุน แต่ทั้งนี้ ตัวแบบ *Tha Kanun Model* ควรเพิ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การวิ่ง กิจกรรมปั่นจักรยาน อีกทั้ง ยังควรมีการดูแลเรื่องมาตรฐาน สุขอนามัย และมาตรฐานด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในพื้นที่ด้วย

ผลการศึกษาข้างต้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นุชรา แสงสุข (2564) ที่พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ สำหรับการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง และพบว่า ในการจัดกิจกรรมนันทนาการต้องมีการจัดเตรียมฝ่ายพยาบาล หรืออุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้กับนักท่องเที่ยวที่บาดเจ็บ และ ผลการศึกษาของ จิตราภรณ์ เถรวัตร และ ธง คำเกิด (2560) ที่พบว่า การจัดรูปแบบกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวแบบหมู่

คณะของนักท่องเที่ยวชาวไทย นอกจากจะต้องสร้างความสนุกสนานและความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวที่ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยว ยังจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญ

7. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลจากการวิจัยไปใช้

1) ผู้นำชุมชน และชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงกับ ตำบลท่าขนุน ควรนำรูปแบบการรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี หรือ ตัวแบบ *Tha Kanun Model* ไปประยุกต์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว นันทนาการ และกีฬาในพื้นที่ของตนเอง

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการในจังหวัด ควรนำผลที่ได้จากการศึกษา ไปใช้ประโยชน์ในการยกระดับการท่องเที่ยว และการพัฒนาเชิงพื้นที่โดยมีกิจกรรมนันทนาการ และการกีฬามาสร้างสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว

3) นักวิชาการและผู้สนใจ สามารถนำองค์ความรู้ หรือรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไปพัฒนาต่อยอดในเชิงวิชาการต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาหรือนำรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬาระหว่างวัย ไปใช้ในการพัฒนาพื้นที่ จังหวัด หรือภูมิภาคอื่น ๆ

2) ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการศาสตร์ทั้งการท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ ทั้งในเรื่องการจัดการ หรือการพัฒนากิจกรรม ที่ตอบสนองความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว หรือนักกีฬา

3) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องราวและอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ ที่รวมถึงขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มคน และเรื่องราวทางประวัติศาสตร์

8. บทสรุป

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวและกีฬา โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในพื้นที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ตามตัวแบบ *Tha Kanun Model* มีความสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่อง การบูรณาการ “นันทนาการ” “การท่องเที่ยว” และ “กีฬา” ที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ขับเคลื่อนและบูรณาการงานทั้ง 3 ศาสตร์นี้ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน ผ่านการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา และผลักดันการนำนโยบายด้านการท่องเที่ยว การกีฬาและนันทนาการ ไปสู่การปฏิบัติในแต่ละพื้นที่ มีการบูรณาการและบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และที่สำคัญต้องสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว การกีฬา และนันทนาการของประเทศไทยให้เติบโตก้าวหน้า และยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). *แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560–2564)*.
<https://nsdf.or.th/7444/>
- คณิต เขียววิชัย. (2546). *การศึกษาปัจจัยคัดสรรทางสังคมเศรษฐกิจที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการชุมชนของประชากรในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย*. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิตรภรณ์ เถรวัตร และ ธง คำเกิด. (2560). การสร้างรูปแบบกิจกรรมนันทนาการเพื่อการท่องเที่ยวแบบหมู่คณะของนักท่องเที่ยวชาวไทย. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 5(1), 83–99
- เทศบาลตำบลท่าขนุน. (2565). *ข้อมูลพื้นฐาน*. <https://thakanun.go.th/content/general>
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2550). *การท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน*. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- นุชรา แสงสุข. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการ สำหรับการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี. *วารสารปัญญาวัฒน์*, 13(2), 129-147.

ปฐมพร บำเรอ, สุนทรตรี นิมเนตพันธ์ และ อนันต์ มลารัตน์. (2565). ผลของรูปแบบกิจกรรมนันทนาการประเภทการเดินร่ำที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(8), 131-147.

ประภัสสร มีน้อย. (2560). รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของภูมิภาคตะวันตกเพื่อรองรับการเข้าสู่ประเทศไทย. *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2556). นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.

วีระศักดิ์ แก้วทรัพย์, นภพร ทศนัยนา และ ประวิทย์ ทองไชย. (2564). รูปแบบการจัดกิจกรรมเรือพายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและความเข้มแข็งของชุมชน. *วารสารสุขศึกษาพลศึกษาและสันทนาการ*, 47(1), 287-298.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*. https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=9513

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20230307173518.pdf

สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี. (2565ก). *ข้อมูลทั่วไปจังหวัดกาญจนบุรี*. <https://ww2.kanchanaburi.go.th/content/general>

สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี. (2565ข). *สถานที่ท่องเที่ยว*. <https://ww2.kanchanaburi.go.th/travel>

สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี. (2564). *สารสนเทศตำบลต้นแบบเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต*. <https://kanchanaburi.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/3/2021/01/สารสนเทศตำบล-ต.ท่าขนุน-อ.ทองผาภูมิ.pdf>

Best. J. (1981). *Research in education* (4th ed.). Prentice Hall.

Blackstock, K. (2005). A critical look at community based tourism. *Community Development Journal*, 40(1), 39-49. <https://doi.org/10.1093/cdj/bsi005>

- Buonincontri, P., Morvillo, A., Okumus, F., & van Niekerk, M. (2017). Managing the experience co-creation process in tourism destinations: Empirical findings from Naples. *Tourism Management*, 62, 264–277. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2017.04.014>
- Chon, K.-S., & Olsen, M. D. (1990). Applying the strategic management process in the management of tourism organizations. *Tourism Management*, 11(3), 206–213. [https://doi.org/10.1016/0261-5177\(90\)90043-9](https://doi.org/10.1016/0261-5177(90)90043-9)
- Hamilton-Smith, E. (1987). Four kinds of tourism? *Annals of Tourism Research*, 14(3), 332–344. [https://doi.org/10.1016/0160-7383\(87\)90106-X](https://doi.org/10.1016/0160-7383(87)90106-X)
- Hawkins, R. (1998). *Sustainable tourism*. Routledge.
- Higham, J., & Hinch, T. (2002). Tourism, sport and seasons: The challenges and potential of overcoming seasonality in the sport and tourism sectors. *Tourism Management*, 23(2), 175–185. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(01\)00046-2](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(01)00046-2)
- Hinch, T. D., & Higham, J. E. S. (2001). Sport tourism: A framework for research. *International Journal of Tourism Research*, 3(1), 45–58. [https://doi.org/10.1002/1522-1970\(200101/02\)3:1<45::AID-JTR243>3.0.CO;2-A](https://doi.org/10.1002/1522-1970(200101/02)3:1<45::AID-JTR243>3.0.CO;2-A)
- Kajanus, M., Kangas, J., & Kurttila, M. (2004). The use of value focused thinking and the A'WOT hybrid method in tourism management. *Tourism Management*, 25(4), 499–506. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(03\)00120-1](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(03)00120-1)
- Koontz, H. (1980). The management theory jungle revisited. *Academy of Management Review*, 5(2), 175–187. <https://doi.org/10.2307/257427>
- Leiper, N. (1979). The framework of tourism: Towards a definition of tourism, tourist, and the tourist industry. *Annals of Tourism Research*, 6(4), 390–407. [https://doi.org/10.1016/0160-7383\(79\)90003-3](https://doi.org/10.1016/0160-7383(79)90003-3)
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (2010). *Psychometric theory* (3rd ed.). McGraw Hill.
- Okazaki, E. (2008). A community-based tourism model: Its conception and use. *Journal of Sustainable Tourism*, 16(5), 511–529. <https://doi.org/10.1080/09669580802159594>

- Pongponrat, K. (2011). Participatory management process in local tourism development: A case study on fisherman village on Samui Island, Thailand. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 16(1), 57–73. <https://doi.org/10.1080/10941665.2011.539391>
- Ritchie, B. (2008). Tourism disaster planning and management: From response and recovery to reduction and readiness. *Current Issues in Tourism*, 11(4), 315–348. <https://doi.org/10.1080/13683500802140372>
- Tosun, C. (2000). Limits to community participation in the tourism development process in developing countries. *Tourism Management*, 21(6), 613–633. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(00\)00009-1](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(00)00009-1)
- Turner, R. C., & Carlson, L. (2003). Indexes of item-objective congruence for multidimensional items. *International Journal of Testing*, 3(2), 163–171. https://doi.org/10.1207/S15327574IJT0302_5
- Waligo, V. M., Clarke, J., & Hawkins, R. (2013). Implementing sustainable tourism: A multi-stakeholder involvement management framework. *Tourism Management*, 36, 342–353. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2012.10.008>